

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 399/2013-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. E. F., K., zastúpeného advokátom JUDr. D. H., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoP 2/2013-406 z 21. januára 2013 a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 202/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. E. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. apríla 2013 doručená sťažnosť Ing. E. F., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. H., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 CoP 2/2013-406 z 21. januára 2013 (ďalej len „uznesenie

krajského súdu“) a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 202/2012.

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

„Matka maloletej dcéry sťažovateľa E. V... bola... 23. augusta 2012 vzatá v Maďarsku do väzby, kde je dodnes...“

Okresný súd Košice II predbežným opatrením č. k. 43P 202/2012-19 zo dňa 30. augusta 2012, potvrdeným uznesením Krajského súdu č. k. 7CoP 311/2012-62 z 5. októbra 2012 zveril maloletú E. V. do osobnej starostlivosti sťažovateľa...

Uznesením Okresného súdu... č. k. 43P 202/2012-221 z 21. novembra 2012 bolo pôvodné predbežné opatrenie zmenené tak, že sťažovateľovi bola uložená povinnosť odovzdať mal. E... do dočasnej starostlivosti starej matky...

rozhodnutie okresného súdu sťažovateľ... napadol odvolaním. O odvolaní... rozhodol Krajský súd... uznesením č. k. 7 CoP 2/2013-406 zo dňa 21. januára 2013, pričom rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil...

Svoju odvoláciu argumentáciu sťažovateľ založil na tvrdení nezákonnosti rozhodnutia okresného súdu a na tvrdení vecnej nesprávnosti záverov okresného súdu.

Žiadnou z odvolacích námietok sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal.“

V súvislosti s namietaným porušením základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy sťažovateľ okrem iného uviedol: *„Krajský súd svoje rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa založil na akcentovaní iného, pre sťažovateľa absolútne nového dôkazu, a to lekárskej správy MUDr. T. R., ktorá bola konajúcim súdom zrejme predložená až v priebehu odvolacieho konania (resp. po nariadení predbežného opatrenia), a o existencii ani o obsahu ktorej nebol sťažovateľ nikdy vyrozumený. V danom prípade sa navyše zo strany krajského súdu jedná o argumentáciu úplne novú, ktorá nebola súčasťou odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa. Keďže krajský súd rozhodol o odvolaní bez nariadenia pojednávania, sťažovateľ nemal žiadnu možnosť oboznámiť sa s novým dôkazom, ktorý bol takto vykonaný v rozpore s § 123 OSP. Sťažovateľovi bolo tak*

znemožnené riadne konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP, čím zároveň došlo k zásahu do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.“

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 202/2012 sťažovateľ okrem iného uviedol: *„Napriek tomu, že konanie v merite veci začal okresný súd uznesením zo dňa 19. 10. 2012, do dnešného dňa nebol okresným súdom vykonaný žiaden procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej...*

V danom prípade nečinnosťou okresného súdu v merite veci sa sťažovateľ nachádza v stave právnej neistoty ohľadom veľmi citlivej a osobitne chránenej otázky starostlivosti o maloletú dcéru. Táto je v dôsledku súdom vydaných predbežných opatrení v opatere starej matky, ktorá otcovi neumožňuje s maloletou žiaden kontakt, čo môže následne viesť k nenapraviteľnému odcudzeniu sa medzi otcom a dcérou. Nečinnosť okresného súdu v merite veci s poukazom na jeho rozhodovanie o predbežných opatreniach a procesných otázkach nie je akceptovateľná, keďže úlohou okresného súdu je aj organizovať svoj postup takým spôsobom, aby odstraňovanie procesných prekážok bez riadneho prerušenia konania nevedlo k jeho nečinnosti v merite veci.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Ing. E. F. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo sťažovateľa na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoP 2/2013-406 zo dňa 21. januára 2013 porušené bolo.

2. Základné právo Ing. E. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43P 202/2012 porušené bolo.

3. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. č. k. 7 CoP 2/2013-406 zo dňa 21. januára 2013 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Košiciach a Okresný súd Košice II sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 275,94 Eur na účet jeho právneho zástupcu do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpisov každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza: „Krajský súd svoje rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa založil na akcentovaní iného, pre sťažovateľa absolútne nového dôkazu, a to lekárskej správy MUDr... R... o existencii ani o obsahu ktorej nebol sťažovateľ nikdy vyrozumený. V danom prípade sa navyše zo strany krajského súdu jedná o argumentáciu úplne novú, ktorá nebola súčasťou odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa. Keďže krajský súd rozhodol o odvolaní bez nariadenia pojednávania, sťažovateľ nemal žiadnu možnosť oboznámiť sa s novým dôkazom... Sťažovateľovi bolo tak znemožnené riadne konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP, čím zároveň došlo k zásahu do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.“

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o podanej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania zistil, že sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie nepodal. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že nevyčerpal mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytol a na ktorého použitie bol oprávnený v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, čo zakladá neprípustnosť jeho sťažnosti v tejto časti. Sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 202/2012

Vo vzťahu k tvrdenému porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 202/2012 ústavný súd v úvode uvádza, že pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažnosť možno odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietahov, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03).

Ústavný súd si vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 43 P 202/2012, z ktorého zistil, že konanie vo veci starostlivosti o maloletú E. V. (ďalej len „maloletá“), ktorej otcom je sťažovateľ, začalo na okresnom súde uznesením sp. zn. 43 P 202/2012 z 19. októbra 2012 o

začatí konania bez návrhu. Dňa 21. novembra 2012 rozhodol uznesením o zverení maloletej do dočasnej starostlivosti starej matky a sťažovateľa a matku zaviazal prispievať na výživu maloletej po 26,65 €, proti ktorému podal právny zástupca sťažovateľa (ďalej len „právny zástupca“) 6. decembra 2012 odvolanie. Uznesením z 10. decembra 2012 rozhodol okresný súd o spojení vecí sp. zn. 43 P 202/2012 a sp. zn. 41 P 226/2012 na spoločné konanie. Toto uznesenie prevzal právny zástupca otca až 17. januára 2013 napriek tomu, že mu bolo doručované už 13. decembra 2012 a 14. decembra 2012. Dňa 12. decembra 2012 okresný súd zaslal odvolanie otca zo 6. decembra 2012 právnej zástupkyňi matky a starej matky (ďalej len „právna zástupkyňa“) a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej len „úrad práce a rodiny“) na vyjadrenie. Dňa 14. decembra 2012 sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia – zákaz starej matke vycestovať s maloletou z územia Slovenskej republiky bez súhlasu sťažovateľa. Dňa 20. decembra 2012 okresný súd právnu zástupkyňu vyzval, aby sa k tomuto návrhu sťažovateľa vyjadrili. Dňa 28. decembra 2012 sa právna zástupkyňa vyjadrila k návrhu sťažovateľa zo 14. decembra 2012, 31. decembra 2012 sa právna zástupkyňa vyjadrila k odvolaniu sťažovateľa zo 6. decembra 2012 a 4. januára 2013 predložil okresný súd spis na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa zo 6. decembra 2012 krajskému súdu. Dňa 14. januára 2013 bol spis vrátený z krajského súdu okresnému súdu pre účely rozhodnutia o návrhu sťažovateľa zo 14. decembra 2012, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením zo 14. januára 2013. Dňa 18. januára 2013 bol spis opätovne predložený krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa zo 6. decembra 2013, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 7 CoP 2/2013 z 21. januára 2013. Spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu 24. januára 2013. Dňa 24. januára 2013 podala právna zástupkyňa odvolanie proti uzneseniu okresného súdu zo 14. januára 2013 a návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorý doplnila podaniami z 25. januára 2013 a 6. februára 2013. Dňa 25. januára 2013 vyzval okresný súd sťažovateľa a úrad práce a rodiny, aby sa vyjadrili k odvolaniu právnej zástupkyne. Dňa 6. februára 2013 okresný súd uznesením nepripustil, aby do konania na strane maloletej vstúpil vedľajší účastník – Rada pre práva dieťaťa – Slovenská republika. Dňa 8. februára 2013 predložil okresný súd spis krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní podanom právnou zástupkyňou 14. januára 2013. Následne ešte uznesením z 15. februára 2013 okresný súd zamietol návrh právnej zástupkyne z 24. januára 2013 na vydanie predbežného opatrenia.

Od 18. februára 2013 sa spis okresného súdu sp. zn. 43 P 202/2012 nachádza na krajskom súde pre účely rozhodnutia krajského súdu o odvolaní právnej zástupkyne z 24. januára 2013.

Ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by mohol vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Postup okresného súdu bol plynulý. Okresný súd napriek tomu, že ide o vec týkajúcu sa starostlivosti o maloletú, nemohol uskutočniť žiadne pojednávanie, keďže, ako je zrejmé z prehľadu úkonov, musel rozhodovať o množstve procesných návrhov účastníkov konania. Ústavný súd konštatuje, že práve tieto procesné úkony účastníkov konania v rozhodujúcej miere ovplyvnili doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom. Na uplatnenie procesných úkonov majú účastníci konania právo podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a preto ich nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu. Takisto nemožno okresnému súdu pričítať na ťarchu obdobie od 18. februára 2013, keď sa z dôvodu podaného odvolania nachádzal spis na krajskom súde. Ústavný súd navyše na krajskom súde zistil, že uznesenie okresného súdu zo 14. januára 2013 krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 56/2013-719 z 27. mája 2013 potvrdil ako vecne správne, preto nemožno ani činnosť okresného súdu pri vydávaní uznesenia zo 14. januára 2013 hodnotiť ako nesústredenú, resp. neefektívnu, a majúcu tak za následok zbytočné prietahy v konaní.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd nad rámec odôvodnenia uvádza, že pokiaľ by v budúcnosti v postupe všeobecného súdu dochádzalo k zbytočným prietahom v konaní, sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby opätovne podal sťažnosť na porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 127 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2013